

Obrazac Metodičkih preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda predmetnih kurikuluma i međupredmetnih tema za osnovnu i srednju školu

OSNOVNI PODATCI

Ime i prezime	Sandra Brajnović
Zvanje	mr. sc. ekonomskih znanosti
Naziv škole u kojoj ste trenutačno zaposleni	Trgovačka i komercijalna škola „Davor Milas“ Osijek
Adresa elektroničke pošte	sbrajnovi890@gmail.com sandra.brajnovic@skole.hr
Naslov Metodičkih preporuka	Metodičke preporuke za sate razrednika, izvannastavne aktivnosti ili kao dio obveznih predmeta u školi međupredmetne teme Učiti kako učiti – Šest pametnih šešira kao tehnika kreativnog razmišljanja
Predmet (ili međupredmetna tema)	Međupredmetna tema : Učiti kako učiti
Za međupredmetnu temu navesti u okviru kojeg nastavnoga predmeta, sata razrednika ili izvannastavne aktivnosti se izvodi.	Može se odvijati u okviru sata razrednika, ali i u bilo kojoj izvannastavnoj aktivnosti kao npr. debatni klub, ali i predmetima gdje nastavna tema zahtijeva različite pristupe i razmišljanja
Razred	Svi razredi srednje škole

OBVEZNI ELEMENTI

Odgovno-obrazovni ishod (oznaka i tekst iz kurikuluma predmeta ili međupredmetnih tema objavljenih u NN)	Kurikulum međupredmetne teme Učiti kako učiti; uku A.4/5.3. Kreativno mišljenje Učenik/ca kreativno djeluje u različitim područjima učenja
Tijek nastavnog sata	SASTAVNI DIO PRIPREME ZA NASTAVNI SAT (Prilog 1.)
Opis svih aktivnosti (što rade učenici, a što učitelj/nastavnik)	SASTAVNI DIO PRIPREME ZA NASTAVNI SAT (prilog 1.)
Sadržaji koji se koriste u aktivnostima	SASTAVNI DIO PRIPREME ZA NASTAVNI SAT (Prilog 1.)

Primjeri vrednovanja za učenje, vrednovanja kao učenje ili naučenog uz upute	<p>Primjer vrednovanja kao učenje: lista procjene</p> <p>Učenici moraju unaprijed biti upoznati s ishodima sata te kriterijima vrednovanja koji jasno odgovaraju na pitanje kako mogu prepoznati različite razine svoga postignuća. Na kraju sata ispunjavaju listu procjene.</p> <p>LISTA PROCJENE (Prilog 5.)</p> <p>Primjer vrednovanja za učenje: U procesu vrednovanja za učenje, a kako bi učenik dobio informacije o tome gdje je u odnosu na postavljene ciljeve učenja i kako unaprijediti učenje, predlažu se učeničke mape. Učenici će tako tijekom svakoga sata bilježiti koji je bio cilj sata, što je radio, koliko je zadovoljan svojim radom na satu, što mu je jasno i što je ostalo nejasno. U razmijeni tih informacija s nastavnikom/com učenik će dobiti povratnu informaciju koliko su učinkovite njegove strategije učenja i kako bi ih mogao promijeniti ili unaprijediti.</p>
Razrađeni problemski zadaci, zadaci za poticanje kritičkog razmišljanja, kreativnosti i/ili istraživački zadaci; ovisno o predmetu i nastavnoj temi	Cijeli sat je koncipiran na način da obuhvaća zadatke za poticanje kreativnosti i kreativno razmišljanje
DODATNI ELEMENTI¹	
Poveznice na više odgojno-obrazovnih ishoda različitih predmeta ili očekivanja međupredmetnih tema	Poveznica na međupredmetnu temu Poduzetništvo, odgojno-obrazovna očekivanja Pod A.4.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja
Aktivnost u kojima je vidljiva interdisciplinarnost	
Aktivnosti koji obuhvaćaju prilagodbe za učenike s teškoćama	Aktivnost rada u grupama obuhvaća prilagodbu za učenike s teškoćama (učenik ima svoju ulogu u grupi i slobodno izražava svoje stavove i mišljenja)
Aktivnosti za motiviranje i rad s darovitim učenicima	Aktivnost rada u grupama obuhvaća motivaciju i rad s darovitim učenicima jer se nalaze u ulozi mentora i koordinatora rada u grupi (svaki učenik ima pravo i dužnost da slobodno izražava svoje stavove i mišljenja)
Upute za kriterijsko vrednovanje kompleksnih i problemskih zadataka i/ili radova esejskoga tipa	

¹ Sastavni elementi prijave koji omogućuju dodanu vrijednost provedbi javnog poziva. Nisu obavezni, ali nose dodatne bodove u skladu s kriterijima procjene Metodičkih preporuka.

Projektni zadaci (s jasnim scenarijima, opisima aktivnosti, rezultatima projekta, vremenskim okvirima)	
Poveznice na multimedijске i interaktivne sadržaje	<p>1. https://www.youtube.com/watch?v=oaA6-kd2mVI Šest mislećih šešira autorice Branke Pastuović, Youtube, gledano 29. lipnja 2019.</p> <p>2. https://www.youtube.com/watch?v=_2JmlV_2AI Youtube, Creative Thinking Model: 6 Thinking Hats Digital Learning Assets, Reed Learning (sadržaj na engleskom jeziku), gledano 29. lipnja 2019.</p>
Prijedlozi vanjskih izvora i literature	Srića,V., Brajnović,S.: Kreativnost u poslovanju, Školska knjiga, Zagreb, 2014. Eduard de Bono: Six thinking hats, Back Bay Books, 1999. https://www.poslovnaucinkovitost.eu/kolumnе/poslovanje/986-kako-koristiti-metodu-sest-sesira

PRILOG 1. Priprema za nastavni sat

Nastavna jedinica	Tehnika šest pametnih šešira (blok-sat)
Ključni pojmovi	Tehnika šest pametnih šešira
Cilj nastavne jedinice	Primjeniti tehniku šest pametnih šešira pri rješavanju određenog problema
Ishodi učenja:	
Kognitivni	<ul style="list-style-type: none">– Objasniti način rada prilikom primjene tehnike šest pametnih šešira– Opisati ulogu svakoga člana grupe u primjeni tehnike šest pametnih šešira– Primjeniti tehniku šest pametnih šešira prilikom rješavanja određenog problema

Afektivni	<ul style="list-style-type: none">– slušati upute za individualni rad, rad u paru i grupni rad vezano uz primjenu tehnike šest pametnih šešira– razviti samopouzdanje kroz slobodno izražavanje svoga mišljenja u grupi i suradniču diskusiju te usmeno izlaganje rezultata rada u grupi vezano za primjenu tehnike šest pametnih šešira– savjesno pratiti izlaganje drugih učenika pri predstavljanju rezultata rada primjene tehnike šest pametnih šešira		
Motorički	<ul style="list-style-type: none">– Pisati zaključke grupe na plakat– Izložiti plakat na pano		
Korelacija s nastavnim sadržajima	Nastavni predmet		Nastavni sadržaj
Metode rada	verbalne	– monološka metoda – dijaloška metoda	
	vizualne	– metoda pisanja – dokumentacijska metoda (rad s nastavnim listićima)	
	metode aktivnog učenja	Suradničko istraživanje i učenje, usmjereni čitanje	
Sociološki oblici rada	frontalni rad, grupni rad, rad u paru, individualni rad		
Apersonalni mediji	nastavna sredstva	Nastavni listići, prezentacija u powerPointu, učeničke mape. Liste procjene	
	nastavna pomagala	Plakati u boji, flomasteri, olovke, listići u boji, šeširi u boji	
Kriteriji praćenja ishoda: (prema Bloomovoj taksonomiji)		Znanje, razumijevanje, <u>primjena</u>	

ETAPA SATA	SADRŽAJ RADA	AKTIVNOSTI UČENIKA	AKTIVNOSTI NASTAVNIKA	TRAJANJE
UVODNI DIO (EVOKACIJA)	<p>Pozdravljanje Provjera nazočnosti učenika Provjera domaće zadaće Ponavljanje zaključaka prethodnoga sata kroz pitanja koje usmeno postavlja nastavnik/ca:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Može li netko ponoviti pravila koja smo zajednički dogovorili prošli sat a tiču se ponašanja tijekom sata odnosno radionica?2. Što je kreativnost?3. Što je razmišljanje i zašto je važno?4. Navedite koje smo tehnike kreativnog razmišljanja do sada naučili primjenjivati? <p>Nakon što učenici dizanjem ruke odgovaraju na pitanja i kratke diskusije, nastavnik/ca vrednuje troje učenika formativno kroz bilješke u svom dnevniku – vrednovanje za učenje i odmah daje povratnu i konkretnu informaciju vrednovanim učenicima kako stoje sa svojim učenjem i daje sugestije što bi eventualno trebalo popraviti. Nakon toga nastavnik/ca najavljuje novu nastavnu jedinicu i piše je na ploču: Tehnika šest pametnih šešira kao tehnika kreativnog razmišljanja Nastavnik/ca glasno izriče cilj nastavnog sata: Primjeniti tehniku šest pametnih šešira pri rješavanju određenog problema</p>	<p>aktivno slušaju usmeno odgovaraju na pitanja</p> <p>diskutiraju i komentiraju</p> <p>aktivno slušaju što nastavnik/ca govore učenicima koje je formativno vrednovao</p>	<p>Pozdravlja Provjerava nazočnost učenika</p> <p>Postavlja pitanja</p> <p>Formativno vrednuje nekoliko učenika vrednovanjem za učenje</p> <p>Piše na ploču</p> <p>Izriče cilj nastavnog sata</p>	8 min
RAZRADBA SADRŽAJA (RAZUMJEVANJE ZNAČENJA)	<p>Nastavnik/ca objašnjava kroz slajdove na prezentaciji (PowerPoint – prilog 2.) kako teče primjena tehnike šest pametnih šešira i što svaki šešir znači.</p> <p>Nakon toga nastavnik/ca najavljuje individualni rad učenika. Svaki učenik/ca treba pročitati tekst na nastavnom listiću (prilog 3.) koji će jedan od učenika podijeliti svima i odgovoriti pismeno na pitanje na nastavnom listiću:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Koji je doprinos tehnike šest pametnih šešira pri razvijanju kreativnosti? <p>Predviđeno vrijeme za ovu aktivnost je 5 minuta.</p>	<p>aktivno slušanje</p> <p>usmjereni čitanje</p> <p>aktivni individualni rad</p> <p>usmeno odgovaranje na pitanja</p>	<p>Izlaže</p> <p>Daje upute za rad</p>	30 min

	<p>Nakon isteka vremena predviđenog za individualni rad 3 učenika čitaju svoje odgovore. Sve zajednički prodiskutirati i napraviti sintezu. Nastavnik/ca dijeli nastavni listić broj 2 (Prilog 3.1.) gdje je fotografija u boji svakoga šešira, objašnjenje i karakteristična pitanja. Sve to će biti potrebno za daljnji rad u grupi.</p> <p>Nakon toga nastavnik/ca dijeli razred u 5 grupa od najviše 4 člana na način da je ispod svake stolice gdje učenici sjede zaljepljen papirić u boji, tako da ima točno 4 papirića u pet različitih boja. Učenici se ustaju i zauzimaju nove položaje u učionici kako bi se mogli svi gledati u oči. Na glavu fizički stavljuju šešire u boji. Nastavnica tada daje usmeno i glasno upute za rad. Svaka grupa ima isti zadatak: pročitati problem na prezentaciji i tehnikom šest pametnih šešira dati viđenje problema prema boji šešira koji su dobili. Rezultate rada voditelj grupe zapisuje na plakat koji će kasnije izvjesiti na pano i izložiti ostatku razreda. Problem glasi: Školski odbor treba odlučiti hoće li uvesti video snimanje svakog nastavnog sata u školi</p> <p>Nastavnik/ca naglašava kako je on/ona plavi šešir jer je ovo tek prvi sat u kojem se uči primjena nove tehnike.</p> <p>Za rad u grupi imate 10 minuta vremena. Tijekom rada u grupama nastavnik/ca obilazi grupe.</p> <p>Nakon isteka vremena za grupni rad provodi se izlaganje učinjenoga kod svih grupa, tako da predstavnik grupe prezentira usmeno rezultate primjene tehnike šest pametnih šešira i stavlja plakat na pano.</p> <p>Nastavnik/ca na prezentaciji na jednom slajdu ukratko usustavljuje cijeli rad razreda (svih šešira i njihovih viđenja problema) i naglašava kako je to zadatak plavog šešira kojeg on/ona predstavlja.</p>	pisanje na nastavni listić aktivan rad u grupi iznošenje vlastitog mišljenja diskusija primjenjuju tehnike šest pametnih šešira razmišljajući na način kako razmišlja određena boja šešira usmeno izlaganje	Daje upute za grupe I za rad u grupama Obilazi grupe I eventualno pomaže ukoliko ima problema Usustavljuje rad grupe	
ZAKLJUČAK (REFLEKSIJA)	Vrednovati rezultat uspješnosti usvojenih ishoda učenja kroz metodu slagalice u paru. Podijeliti učenicima kovertu s izrezanim opisima glavne karakteristike svakoga „šešira“ (prilog 4.), a oni trebaju odrediti koje objašnjenje odgovara kojem „šeširu“. Zajednički izvesti zaključak o	aktivno sudjelovati u radu u paru suradnička diskusija	Daje upute	7 min

	<p>učinjenom.</p> <p>Slijedi procjena danas usvojenih sadržaja kroz vrednovanje kao učenje – Liste procjene (prilog 5.). Svaki učenik dobiva listu procjene koju zadržava i lijepi u svoju mapu te je ispunjava.</p> <p>Zadati domaću zadaću: napisati esej na sljedeću temu:</p> <p>Ruđer Bošković – jedan od najvećih znanstvenika i kreativaca svih vremena</p> <p>Najaviti kako je sljedeća tema <i>Metode kreativnog djelovanja</i></p>	<p>ispunjava listu procjene</p> <p>samovrednuje svoj rad</p>		
--	--	--	--	--

Prilog 2. PowerPoint prezentacija (u privitku kao poseban prilog)

Prilog 3. Nastavni listić

NASTAVNI LISTIĆ

Razmišljanje je proces svojstven čovjeku. To je ogromno čovjekovo bogatstvo. Ipak, čovjek nikada ne moe biti potpuno zadovoljan ovim svojim umijećem. Bez obzira koliko smo u tome dobri uvijek trebamo težiti boljem – cijeli život učimo.

Osnovna poteškoća u vezi razmišljanja je konfuzija, Pokušavamo obaviti previše toga odjednom. Emocije, informacije, logika, nada i kreativnost – sve se to nagomila u nama kada o nečemu razmišljamo. Kaoda žongliramo s previše loptica. Upravo zato je osmišljena tehnika lateranog razmišljanja (namjernog i vođenog) koja misliocu dopušta da u određenom trenutku obavlja samo jednu stvar. On postaje sposoban da odvoji emocije od logike, kreativnost od informacije. Riječ je o konceptu šest pametnih šešira za razmišljanje.

Potrebno je naglasiti kako je ovdje naglasak na namjernom razmišljanju, u prenesenom značenju stavljamo ih namjerno i vođeno kako bismo razmišljali na točno određen način. Kao glumci koji glume određene uloge. Namjerno razmišljanje osim postojanja same namjere zahtjeva i vježbanje. Ne možemo postati izvrsni i stručni ni u čemu ukoliko ne vježbamo.

Tijekom primjene ove tehnike ljudi igraju uloge. Igranje uloga je praznik za ego. Ljudi se ne bune glumiti budalu sve dok je očigledno da je to samo gluma. Čak se ponose dobrom izvedbom i time što im je uspjelo da odglume krajnje budalastu budalu. Uloga je prihvaćena i ego režira predstavu. Ulog šešira za razmišljanje je rastavljena na šest različitih karakternih uloga, predstavljenih pomoću šest različito obojenih šešira za razmišljanje.

Svrha je šest šešira igranje definiranih uloga, usmjeravanje pažnje, praktična primjenjivost, utemeljenost na moždanoj kemiji i određenim pravilima igre.

Plavi šešir je:

- Šešir procesa razmišljanja
- sagledavaju cjelokupan proces mišljenja, pa se zato toj grupi obično daje riječ na početku, kad pomaže oko odlučivanja tijeka diskusije i na kraju, za zaključivanje i daljnje razmatranje. Nemaju svoje mišljenje nego sagledavaju cjelokupnu sliku, vode ekipu i sumiraju mišljenja

Bijeli šešir :

- Zanimaju ga informacije i činjenice

Pustite tumačenje, samo činjenice molim

Jednostavno iznesite činjenice na objektivan i nepristran način

Žuti šešir:

- Nastroji pronaći pozitivne strane problema ili prijedloga
- optimisti koji pronalaze sve što je dobro, vrijedno, pozitivno, korisno, ali na logičan način

Crni šešir:

- Razmišlja o rizicima i mogućim negativnim posljedicama ideje, upozorava na rizik, poziva na oprez i nedostatke neke ideje ili odluke

- oprezno, konzervativno, kritičko, logičko razmišljanje koje će štititi od nepromišljenih odluka i upozorava na rizike, štete, opasnosti.

Zeleni šešir:

Kreativni šešir, planira i stvara nove ideje, predlaže promjene i alternative predloženim idejama

- kreativci koji predlažu novitete, promjene, alternative za iznesene ideje

Crveni šešir:

- Orientiran je na osjećaje i intuiciju, iskazuje osjećaje i predosjećanja bez potrebe za objašnjavanjem

Pismeno odgovorite:

1. Koji je doprinos tehnike šest pametnih šešira pri razvijanju kreativnosti?

Prilog 3.1. Nastavni listić 2 – ŠEST PAMETNIH (KREATIVNIH) ŠEŠIRA ILI ŠEŠIRA ZA RAZMIŠLJANJE

	<ul style="list-style-type: none">- Šešir procesa razmišljanja- sagledavaju cjelokupan proces mišljenja, pa se zato toj grupi obično daje riječ na početku, kad pomaže oko odlučivanja tijeka diskusije i na kraju, za zaključivanje i daljnje razmatranje. Nemaju svoje mišljenje nego sagledavaju cjelokupnu sliku, vode ekipu i sumiraju mišljenja... <p>Karakteristična pitanja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Koji je naš problem?- Što očekujemo od ovoga sastanka?- Određuje raspored korištenja ostalih šešira- U kojem ćemo smjeru ići?
	<ul style="list-style-type: none">- Zanimaju ga informacije i činjenice <p>Karakteristična pitanja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Što znamo?- Koje informacije su nam potrebne? <p>Pustite tumačenje, samo činjenice molim</p> <p>Jednostavno iznesite činjenice na objektivan i nepristran način</p>
	<ul style="list-style-type: none">- Nastoji pronaći pozitivne strane problema ili prijedloga- optimisti koji pronalaže sve što je dobro, vrijedno, pozitivno, korisno, ali na logičan način <p>Karakteristična pitanja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Koje su prednosti ove ideje?- Tko će imati koristi od ovoga?- Kako će se dogoditi korisni efekti?
	<ul style="list-style-type: none">- Razmišlja o rizicima i mogućim negativnim posljedicama ideje, upozorava na rizik, poziva na oprez i nedostatke neke ideje ili odluke- oprezno, konzervativno, kritičko, logičko razmišljanje koje će štititi od nepromišljenih odluka i upozorava na rizike, štete, opasnosti. <p>Karakteristična pitanja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Što bi moglo poći krivo?- Koje su negativne posljedice odluke u budućnosti?
	<ul style="list-style-type: none">- Kreativni šešir, planira i stvara nove ideje, predlaže promjene i alternative predloženim idejama- kreativci koji predlažu novitete, promjene, alternative za iznesene ideje. <p>Karakteristična pitanja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Može li se ovo napraviti na još neki način?- Koje su nam alternative?

	<ul style="list-style-type: none">- Orientiran je na osjećaje i intuiciju, iskazuje osjećaje i predosjećanja bez potrebe za objašnjavanjem <p>Karakteristična pitanja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Kako se osjećam u vezi odluke ili ideje?- Što predosjećam?- Šta mi kazuje moja intuicija?
---	--

Prilog 4. Fotografija koju treba izrezati – posebno šešire, a posebno objašnjenja

POSTUPAK	ČINJENICAMA	NOVE IDEJE
		
BLUE HAT 6 Procesa, Red, Upravljanje Vremenom	WHITE HAT Činjenice, Traži Dostupne Informacije	GREEN HAT Svježe Ideje, Alternative, Rješenja
PREDNOSTI	OSJEĆAJI	PROBLEMI
		
YELLOW HAT Pozitivne Točke, Pogodnosti	RED HAT Emocionalne Reakcije, Intuicija	BLACK HAT Negativne Točke, Problemi, Mogući Zastoji

Stvorite svoje na Storyboard That

Izvor fotografije: Storyboard That, internet stranica: www.storyboardthat.com, gledano 28. lipnja 2019.

Prilog 5. Vrednovanje kao učenje: Lista procjene za grupni rad (prilagođeno prema sadržaju virtualne učionice za ravnatelje Loomen)

ELEMENTI	DA	DJELOMIČNO	NE
Jesmo li kao grupa uspješno izvršili postavljeni zadatak?			
Je li svaki član grupe dao maksimalan doprinos izvršenju zadatka?			
Je li zadatak zahtijevao sudjelovanje svih članova grupe?			
Jesu li članovi grupe međusobno uvažavali tuđa mišljenja?			
Jesi li zadovoljan/a osobnim doprinosom izvršenju zadatka?			
Sviđa li ti se ovakav način učenja i poučavanja?			
Možeš li nakon ovoga grupnoga rada uspješno objasniti što si naučio/la?			
Što trebaš poboljšati da bi uspješnije radio/la u grupi i bolje iskoristio/la ovaj način rada za svoje učenje?			